

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előzetes díja:

Egész évre . . . 6 frt
Fél évre . . . 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 1 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Milyen álláspontot foglaljon el a lelkész az egyházában mutatkozó sectákkal szemben? Különösen: Nem volna-e szükséges és czélszerű a gyónópénznek eltörlése?

— Lelkész-értekezleti felolvasás. —

Az elem állított kérdés tulajdonképen kettős kérdés:

I. Milyen álláspontot foglaljon el a lelkész az egyházában mutatkozó sectákkal szemben — és

II. Nem volna-e szükséges és czélszerű a gyónópénznek eltörlése?

Úgy a hogy ezen kettős kérdés egymás mellé állítva van, a második némileg felelet is akar lenni az elsőre. De én erre csak a végén, röviden akarok reflektálni.

Fő az t. i.:

Milyen álláspontot foglaljon el a lelkész az egyházában mutatkozó sectákkal szemben? Értve a kérdést úgy: Mit tegyen az ev. lelkész az ev. egyházában mutatkozó nazarénusokkal, baptistákkal és bátran hozzátéhető: a felekezetenküliekkel szemben. — Mert a kérdés így felállítva, fájdalom, nem theoria minálunk, de való praxis. Sőt mondhatni: nekünk mindnyájunknak életkérdésünk. Amennyiben nevezett secták némely ev. egyházainkban máris léteznek, a többi egyházainkban maholnap létezhetnek. Egyházainkban, egyházhiveink lelki-testi életében van elegendő tápanyag hozzá, és a secták magva szóratik teli kézzel, sőt repül a levegővel.

Elvileg nekünk ev. lelkészeknek nem lehet a sectákkal szemben más álláspontunk, csak az, mely Urunké a Jézus Krisztusé volt a farizeusok és sadduceusok, zsidó sectákkal szemben. Igaz, hogy ezen secták nem voltak bent —

a Jézus egyházában. De állást foglaltak vele, mint Isten országának személyesítője szemben — foglalt állást Ő is velök, mint irányában bebizonyult szakadásokkal szemben.

Álláspontja kiterjeszkedik mindjárt a tanra, Isten tiszteletére, és személyes erkölcsi életre.

A tant illetőleg, első helyen áll a megigazulás tana.

A sadduceusoknak nem tetszett Krisztusnál, hogy tana szerint az ember vagy üdvözül — vagy elkárhozik. A mint kinek az élő Isten ítéléte szól. Ez ellenkezett a sadduceusok tanával, hogy halál után nincsen élet; nincs tehát isteni ítélet sem. — Evvel szemben az Úr álláspontja Máté 22, 29. stb. Tévelyegtek, mivelhogy nem tudjátok az írásokat, sem az Istennek hatalmát. Mert a feltámadásnak idején olyanok lesznek, mint az Istennek angyalai a mennyben. A halottaknak feltámadások felől pedig nem olvashatók-e, a mit az Isten mondott nektek ily módon: Én vagyok Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene és Jákobnak Istene. Az Isten pedig nem holtaknak, hanem élőknek Istene.

Evvel Jézus bedugta a szájokat a sadduceusoknak (V. 34.)

A farizeusoknak nem tetszett Krisztusnál, hogy ők a Jézus tana szerint nem igazak önmagukban törvényszerű cselekedeteik által, de valami igazulást kell keresniök, még pedig megtérésük által, Krisztusban, Isten kegyelmével! De mert ez nekik nem tetszett: Jézus Krisztus Urunk éppen homlokegyenest oda állította nekik a farizeus és publikánus példáját és Nikodémusnak egyenesen mondta: Ha valaki újonnan nem születendik, nem láthatja az Isten országát. Ne csodáljad, hogy azt mondtam neked:

Szükség nektek újonnan születetek. Ján. 3, 3—7. Miképen pedig felemelte Mózes a kigyót a pusztában, akképen fel kell magasztaltatni az ember fiának, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Mert úgy szereté Isten e világot, hogy az ő egyetlen egy szülött fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Mert nem azért bocsátá Isten az ő fiát a világra, hogy kárhoztassa e világot, hanem hogy megtartassék e világ ő általa. A ki hiszen ő benne, el nem kárhozik; a ki pedig nem hiszen, immár elkárhoztatott; mert nem hitt az Isten egyetlen egy fiának nevében.

Ez pedig a kárhoztatás, hogy világosság jött a világra; de az emberek inkább szerették a setétséget, hogynem a világosságot: mert az ő cselekedeteik gonoszak valának. Mert valaki gonoszul cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy az ő cselekedetei meg ne fedtessenek. A ki pedig igazán cselekszik, a világosságra megyen, hogy az ő cselekedetei nyilvánvalók legyenek, hogy azok Isten szerint valók. (Ján. 3, 14—21.) És saját hívő tanítványainak mondta Máté 16, 6—12. Meglássátok, hogy megoltalmazátok magatokat a farizeusoknak és sadduceusoknak kovászoktól. És Máté 10, 32—33. Valaki azért vallást téssen én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei atyám előtt; valaki pedig megtagadand engemet az emberek előtt, megtagadom én is azt az én mennyei atyám előtt.

A tant illetőleg tehát döntő az, a mit az Isten mondott és a hogy irva van. És ennek gyümölcse az ember lelkében: hitvallás a Jézus Krisztusról az emberek előtt. Koronája pedig: örök üdvösség a Krisztusban.

Az isteni tiszteletre nézve pedig mérvadó Krisztus álláspontja Ján. 4, 21—24. a samáriabeli asszonynyal szemben, mondá neki Jézus: Asszony! elhidded, hogy eljő az óra, melyben sem e hegyen, sem Jeruzsálemben nem imádjátok az atyát. Tik imádjátok, a kit nem tudtok, mi azt imádjuk, a kit tudunk: mert az idvesség a zsidók közül támadott. De eljő az óra és most vagy on az, mikor az igaz imádók imádják az atyát lélekben és igazságban: mert az atya ilyeneket keres, kik őtet imádják. Az Isten lélek; és a kik őtet imádják, lélekben és igazságban imádják.

Azaz: Az igazi isteni tisztelet nincsen egy bizonyos helyhez kötve, de lélekhez és igazsághoz.

Továbbá mérvadó Jézus álláspontja a jeruzsálemi templommal és ott tartott zsidó isteni tisztelettel szemben. Máté 21, 12—13. És beméne Jézus az isten templomába, és kiűzé mindazokat, akik árulnak és vásárolnak vala a templomban és a pénzváltóknak asztalaikat, és a galambárosoknak székeiket felforgatá. És mondá nekik: Meg vagy on irva: Az én ház am imádkozás házának mondatik, ti pedig azt latroknak barlangjává tettétek.

Azaz: az igazi isteni tisztelet — lényegében — emberi ceremóniához és szokáshoz nincsen kötve. A ceremónia és szokás bűnös is lehet, ha anyagi kapzsisággal és üzérkedéssel összeköttetik.

De tény, hogy: Istennek háza — az imádkozás háza. A szent gyülekezet ott találja magát szent Istenével — lélekben és igazságban. Azért az emberek ne tegyék azt latrok barlangjával

(Folyt. köv.)

Zsilinszky Mihály felügyelő megnyitó beszéde

az arad-békési ev. egyházmegye közgyűlésén.

Mennél kevesebb reményem volt ahhoz, hogy ezen esperességi közgyűlésen személyesen megjelenhessek: annál nagyobb az örömöm a felett, hogy a napról-napra tornyosult akadályok elhárítása után szerencsém van az arad-békési esperesség gyülekezeteinek küldötteit üdvözölhetni.

Egy éve annak, hogy az aradi ev. egyház vendégei voltunk és egyházunk életérdekei felett tanácskoztunk. Ma ismét egész hosszú sora a kérdéseknek várja önöknek bölcs elhatározását; s legkevésbé sem kételkedem, hogy a gyűlés tagjai szokott tapintatossággal és önfeláldozással fogják az elnökség előterjesztéseit és a vita folyamán felmerülő más kérdéseket is tárgyalni és megoldásra segíteni.

Nem kívánok eléje vágni a hozandó határozatoknak sem tanácssal, sem irányítással; de nem tagadhatom meg magamtól, hogy legalább röviden ne érintsem azokat a nagy kérdéseket, melyek az elméket foglalkoztatják, melyekről önk.

is naponta olvasnak cikkeket, de melyeknek egyházi vonatkozását az illető szerzők kevésbé szokták megvilágítani.

Fájdalom, a közvélemény közegei, mikor az államok haladásáról, szellemi és anyagi felvirágzásáról beszélnek, rendszeren ki szokták felejtetni az egyház és vallás tényezőit. Pedig ha czeokről nem feledkeznének meg, könnyebben találnák meg a naponta felemlegetett társadalmi romlottságnak igazi gyógyszereit!

A keresztény vallás és annak különösen evangeliomszerű protestáns alakzata éppen abban bizonyítja be világra szóló hivatását, hogy az emberi lélekre, a tudományra, művészetre és társadalomra nemesítő és lelkesítő hatással van; hogy nem jön ellentétbe sem a tudomány újabb vívmányai, sem a művészet jól felfogott eszményeivel, sem a társadalom semmiféle rétegeivel. A protestáns egyháznak éppen egyik főbűzkességét képezi, hogy a multban a reformátorok által megindított nagy szellemi mozgalomban élesztője volt a gondolat szabad nyilvánításának, a lelkiismeretbeli, vallási és politikai szabadságnak s ekként előkészítője az újjabkori demokratiának, alkotmányos életének és szellemi felvirágzásának.

Hiszem és remélem, hogy a multban vallott és követett elveihez a jövőben is hű marad. Remélem és óhajtom, hogy a haladó világ problémáinál is érvényesíti ezen elveinek alkotó és teremtő erejét.

Azt mondják, a mai kor a tudományos fedezések kora; nincs többé szükség a tudatlanok járszalagára: a vallásra. Csak az észnek van jövője, a hit elvesztette minden erejét. Pedig a szemünk előtt álló példák, az ész által megoldhatlan problémák szaporodása, a művészeti irányok körforgása, a politikai és társadalmi életnek sajnos bomlása azt bizonyítják, hogy mégis nagy szükségünk van arra, amit a tudomány igaznak, a művészet szépnek, az erkölcsi világ jónak és a vallás szentnek nevezett. Ezeket az eszméket a vallás magasabb egységbe foglalva, örökké uralkodó igazságokká avatja, mely igazságok hívése nélkül a legerősebb ember is olyan, mint az ingó nád, mely minden szellőre annál könnyebben indul meg, mennél magasabban hordja a fejét.

Én azt hiszem, hogy bármennyire halad a tudomány és a művészet, az emberi gyengeségnek érzetét nem lehet elvitatni semmivel. Az em-

ber kénytelen valami támaszt, valami felsőbb lényt keresni, mely előtt leborul. Aki nem érzi egy felsőbb hatalomtól való függését, az okvetlenül elvadul. A multnak tanulságai és a jelennek tapasztalásai azt bizonyítják, hogy ahol az Isten-ségnek oltárai lerontattak, ott azoknak romjai felett a despotismus trónjai épültek fel.

Nézzük csak a mai kor jelenségeit. Az elbizakodó ész pöffeszkedéseit, az anyagi jólét túlzott hajhászatát, a humanismus és idealismus megfogyatkozását, azoknak az embereknek szaporodását, akik sem emberben, sem istenben nem hisznek és akikben viszont nem bizhatik senki sem. Nézzük a mindenütt felburjánzó osztályharcot, a sociális mozgalmat a maga meztelenségében. Vajjon ezek biztosíthatják-e a társadalomnak és a nemzeteknek békés fejlődését?

Bizonyára nem. Mindnyájan érezzük, hogy valami nagy hiánya van a közélet erkölcsének, hogy itt nem csupán kenyérről, hanem valami nagyobb szellemi defectusról van szó, melyet sem a nyolcz órai munka, sem a nyolcz órai pihenés, sem a nagyobb napszám megadása nem képes megszüntetni. Ezt a betegséget sem a sociális theoriák, sem a közigazgatási intézkedés nem fogják meggyógyítani; mert ennek gyökerei az én csekély nézetem szerint az emberi természet gyöngéiben, az ember szokott bűneiben, — és mondjuk ki nyíltan: a vallásosság hiányában rejlenek.

Gondolkodásra méltó feltűnő jelenség az, hogy az úgynevezett agrár-szocialismus és a nazarenismus nem az ország felvidékén, a napi nyomorral küzdő nép között, hanem a gazdag alföld jómódu nagy községeiben és, fájdalom, leginkább protestáns vallású nép között ütötte fel fejét. Érdemes ennek okait komolyan kutatni. A tény itt áll előttünk; nem zárkozhatunk el előle, bármily kellemetlen.

Ellenfeleink táborából már felhangzott a kárörvendő szó, mely a mult századok bölcsének könnyűségével azt mondja: ime a 'protestáns vallás romboló ereje, ime az eretnek szabadosság, az erkölcsi tekintélyt nem ismerő féktelenség meghozta gyümölcseit! A predikátorok tanai kiirtják a nép hitét, veszélyeztetik az állam békéjét, megakadályozzák a társadalom természetes fejlődését.

Ezt a szemrehányást így általánosságban odavetve igaztalannak és méltatlannak találom. Nem a hitelvek, hanem azoknak nem ismerése

és nem követése a baj. De ha kissé gondolkozni kezdünk a tagadhatatlan tény jelenségei felett, lehetetlen eltagadnunk, hogy a mi egyházunknak is van része a baj létrehozásában. Nem kívánok egyes lelkészekről és gyülekezetekről szólni; minden szemrehányási szándék nélkül kívánom az ügyet sine ira et studio szemügyre venni. És kérdezem önmagamtól: vajjon ezen mi alföldi evang. nagy gyülekezeteinkben kellően van-e gondoskodva a nép erkölcsi és vallási vezetéséről? vajjon éppen a köznép nagy tömege nincs-e elhanyagolva és elfeledve a vezetésre hivatott, szellemileg és anyagilag áldottabb helyzetben levő intelligencia által?

És e kérdésekre nem merek tagadólag válaszolni. Látom, hogy gyülekezeteink lélekszámra örvendetesen szaporodnak; de a lelkészek száma marad a régi; 4, 5, 6 ezer, sőt több lélek is esik egy lelkészre, aki a legjobb akarat mellett sem képes hűvel egyénileg foglalkozni. Látom, hogy a templomok és más közművelődési helyek építésének száma éppen nincs arányban a palotaszzerűen épülő vendéglők és mulató helyek számával. Látom, hogy nem gondoskodunk eléggé a népnek lelki táplálékáról, vallás erkölcsi tartalma és jellemképző, tanulságos olvasmányokról; látom, hogy az ilyenek kiadására hivatott társulatot éppen azok nem segítik, sőt működésében éppen olyanok akadályozzák, akiknek hivatali kötelességük és magasztos hivatásuk volna a vallás erkölcs terjesztése!

Lehet-e csodálkozni, hogy ily körülmények között a hónapokig munka nélkül lézengő, de mégis tudvágyó s lelketlen bujtogatók és erkölcstelen önző emberek áldozatává lesz? Az olvasni szerető és tanulni vágyó rész felkeresi a politikai, úgynevezett polgári és olvasó köröket, melyekben ismét magára hagyatva, lelki vezér nélkül, teljesen tájékozatlanul olvassa a nem éppen neki való politikai lapokat, melyek nem az igazat, nem a nemeset, nem a szépet, hanem csak szenzációsat, az érdekeset keresik, melyek tele vannak mindenféle előljárók és hivatalnokok való és költött bűneivel, a vallás és egyház káromlásával, rablások és öngyilkosságok históriáival, társadalmat és közrendet felforgató eszmék dicsőítésével és — ami leginkább megragadja lelküket, önsorsuk borzalmas leírásaival! Az a szegény jó nép nem is sejti, hogy akik ezt írják, azt pénzkérésből, önérdékből teszik. Ami szegény parasz-

tunk azt hiszi, hogy ami nyomtatva van, az mind igaz is; az ő nézete szerint nem mernék írni, ha nem volna igaz! — Ilyen olvasmányok metelyezik meg népünknek lelkét, mely nem ismeri a politika rugóit és a sajtó romlott elemeit. Az ilyeneket olvasó tájékozatlan nagy tömeg minden művelt kabátos emberben, saját előljáróiban és gazdagabb polgártársaiban ellenséget lát, mert csak rosszat olvas felőlük; kezdi hinni, hogy azok az ő adóját zsebre rakják, az ő vérét kiszívják és őt lenézve, a teherhordó állatok sorsára juttatják.

Aki az emberi lélek természetét ismeri és aki ezeket a jelenségeket komoly figyelmére méltatja, kénytelen elismerni, hogy a mi jó népünk nagyon ki van szolgáltatva olyan ámitóknak, akiknek sem országuk, sem hazájuk; akik a magára hagyott tömegben kész és alkalmas anyagot vagy eszközt találnak saját céljaik szerinti zavarok előidézésére.

Uraim, semmi sem történik ok nélkül. A néppel foglalkoznunk és érintkeznünk kell, ha azt akarjuk, hogy farkasok és rókák zsákmányául ne essék. Menenius Agrippának régi meséje a gyomorról és az ellene fellázadt tagokról ma is sokat megmagyaráz. A nép éhes, de nem csupán kenyérrre, hanem szellemi eledelre is. Ne vonjuk meg tőle ezt az eledelt. Adjunk neki alkalmat és módot arra, hogy lelkét művelhesse, hogy vasárnapját ne a korcsmákban, hanem a templomban tölthesse; kövessük az angolok példáját, akik társadalmilag gondoskodnak arról, hogy a szegény nép az evang. igazságai helyett ne legyen kénytelen a bűn igéit hallgatni. A nép mindenütt tudvágyó és kíváncsi, elégitsük ki azt iskolával, tanítással, felolvasással; adjunk kezébe jó könyvet, mely lelkét művelje és ne nézzük közönnnyel azt a lassu pusztítást, melyet a nép házához vitt rabló istóriák okoznak.

Merem állítani, hogy a fenyegető socializmus nagyobb veszedelemmel fenyegeti az evang. egyházat és annak vallás erkölcsi életét, mint az állam közgazdasági érdekeit. De azt is merem állítani, hogy e bajokat az ajánlgatni szokott minden gyógyszerek mellett leginkább csak a keresztyén egyház képes gyökeresen meggyógyítani; az egyház, mely hirdeti és megvalósítja a szereteten alapuló testvériséget; mely vallásos alapon terjeszti a valódi műveltséget, mely megbecsüli és jutalmazza a munkát, mely ajánlja az alázatos-

ságot, az engedelmisséget, — de egyúttal megköveteli az igazság uralmát és megvédi a szegénynek jogait is.

Ha a mi népünk meg fog győződni, hogy e vallás és egyház vezetői, papjai, felügyelői és tanítói valóban törődnek vele; ha látja, hogy ezek érdeklődnek örömei és szenvedései iránt, hogy ezek gondoskodnak lelki szükségleteinek kellő kielégítéséről, elegendő számú templomról és iskoláról, jó olvasmányról és nemesebb szóraztatásáról: akkor nem vesznek rajta erőt a hamis próféták ámitásai és helyre áll a természetszerű fejlődés és haladás állapota.

Azon reményben, hogy ezen állapot előmozdításához a mi mai gyűlésünk is lényegesen fog hozzájárulni, a tanácskozást megnyitottnak nyilvánítom.

BELFÖLD.

A kishonti ág. h. ev. egyházmegye közgyűlése. A kishonti ág. h. ev. egyházmegye aug. 24-én tartotta meg évi közgyűlését Rima-Szombatban, Kubinyi Aladár kir. törvényszéki elnök, egyházm. felügyelő és Glaufl Pál főesperes iker-elnökle mellett. A közgyűlést esperességi értekezlet és a gyámintézeti szeretetadomány javára offertóriummal egybekötött istenitisztelet előzte meg, mire reggeli 9 órakor kezdetét vette a közgyűlés. A tárgysorozat 20 pontból állt. A közgyűlés megnyitása, képviselők igazolása, elnökség évi jelentése után, mely hű képét adja az egyházi életnek, olvastatott az esperes számvevőszék jelentése, mely az egyházak évi számadásaira és az esperességi pénztárra vonatkozott. Kitént, hogy a legtöbb egyház számadása helyes, a vagyon ellenőrzése panaszokra nem ad okot. Szomorú azonban az esperességi pénztár állapota. A költségvetés szerint nagy hiány mutatkozik, a melynek fedezete nincs; az esperesség oda jutott, hogy a kerületi gyűlésre küldendő képviselők költségeit sem bírja fedezni s kénytelen lesz az esperesség ezen helyzetét a kerület előtt feltárni. Örövendesebb volt az esperességi iskolaszék jelentése, mely arról tesz bizonyosságot, hogy a tanügy jó kezekben van letéve, a tanítók megteszik köteleességeiket, vannak köztük jeles tanítók, kik a magyar nyelv tanításánál is hazafias szellem terjesztésénél szép sikert tudnak felmutatni. — Panasz merült fel azonban, a mi érdekes eszmecserére adott alkalmat, hogy a népiskoláinkban nincs egyöntetű tót nyelvű vallástankönyv, a mi okozza a különféle, sőt magok a tanítók által is készített vallástani füzetek használá-

latát, mely körülmény természetesen nagy hátrányára van az ifjúság valláserkölcsei oktatásának és nevelésének. — Az egyöntetű tót nyelvű vallástankönyv hiányát különben érzik a tiszai kerület más esperességeiben is. A kerület gondoskodott ugyan vallástankönyvről, de ez magyar lesz, mely a tót népiskolákban tapasztalható hiánnyon segíteni nem fog. Kívánatos egy tót nyelvű vallástankönyv szerkesztése és kiadása is. Az esperességi gyűlés bizottságra bízta az ügyet. — Általánosabb érdekű vita tárgyát képezte B. S. lelkész azon jelentése, miszerint Gömör-Kishont vármegye kir. tanfelügyelője, hivatkozással az 1876. évi 28. t. cz. 5. §-ra, az egyházi hatóságok mellőzésével az iskolaszékektől direkt követeli be az 1897/8-ki tanévben használandó tankönyvek jegyzékét, tananyag beosztását és órarendet felülvizsgálás végett. A felszólalók egy része a kir. tanfelügyelő ezen eljárásában sérelmet nem látott, de az esperességi közgyűlés tagjainak többsége — úgy látszott a hangulatból — helytelenítette az eljárást. Igaz is. Népiskoláink — mindenki tudja — autonom iskolák és nekünk, a kik tiszteltben tartjuk az országos törvényeket, kormányrendeleteket, állami közegeket, vannak saját egyházi hatóságaink, melyeket mellőzni nem lehet, nem szabad. Különben eléggé nyirbálják jogainkat minden oldalról és semmit sem adnak érte. Mi a köteleességeket teljesítjük, de jogainkat oda nem adjuk. Ha a kir. tanfelügyelő uraknak tankönyvek, tananyag beosztás, órarend felülvizgálatára szintén joguk van, a mihez tényleg van s azt kétségbe nem vonhatjuk, ám ott vannak egyházi hatóságaink, követeljük be azokat ezeknek útján s iskolaszékeink köteleességszerűen is, szívesen is ki fogják adni azokat. Ez a rend. csak erről van szó. — Az esperességi közgyűlés úgy intézte el ezen. másutt is panaszra alkalmat adott ügyet, hogy annak a kir. tanfelügyelővel leendő elintézését az esperességi elnökségre bízta. — Ennek folytán remélni lehet, hogy a kir. tanfelügyelőség az illetékes kishonti egyházmegyei hatóságot fogja felszólítani a tankönyv jegyzék, tananyag beosztás és órarendnek az iskolaszékek részéről leendő beküldetésére s hasonlóképen fog eljárni a szintén Gömör-Kishont vármegye területén levő gömöri esperesség népiskoláit illetőleg is. A Zsedényi jutalomra, az egyházmegyei szabályrendeletre, a kerületi segély megajánlására, az egyházmegye új beosztására, az egyházmegyei tisztviselők díjazására, a kerületi gyűlésre menendő képviselők kiküldetésére vonatkozó pontok s közben gyámintézeti ügyek letárgyalása után a kishonti esperesség közgyűlése véget ért. X—Y.

Gyurátz Ferencz dunántúli püspök szept. 1—14-ig a tolna-baranya-somogyi egyházmegyében folytatja a tavasszal megkezdett egyházlátogatási körútját. Ez alkalommal Köttse, Ecsény, Murga, Kéty, Fel-

ső-Nána, Kölesd, Uzd, Sár-Szent-Lőrincz, Bikács, Györköny, Paks, Duna-Földvár, Sár-Szent-Miklós kerülnek sorra. Pakson szept. 12-én egyszersmind a templomszentelési ünnepély is meg fog tartatni.

A dunáninnyi ág, h. ev. egyházkerület f. é. közgyűlését Pozsonyban tartja szept. 6—10-ig, esetleg 11-ig. A ker. gyámintézet gyűlése szept. 8-án lesz.

Válasz. Tisztelettel alulirthoz intézett nyílt válasz jelent meg ezen becses lap 31. számában, aláírva Brózik úr által.

Nyílt válaszában sorai oly szenvedélyesen hangzanak, hogy csodálkozva kérdelem: hova fog ez vezetni? A szenvedély nem jó segédje az újságírásnak, ez sokszor nagyítja a betűket s még olyat is olvas ki belőlük, a mi bennök absolute nincsen. E becses lap 29. számában közvéleményt csinálni nem akartam, a nemzeti párt actióját védelmembe nem vettem, programot nem adtam, azon egyházközsegekről, a melyek Klimó-Beniczkyra szavaztak, gyanúsítással nem szóltam — s lám', ön mégis ezt olvassa ki belőle. Igenis védtem azon egyházakat, a melyek önök jelöljeire nem szavaztak s melyek az „Ev. Egyház és Iskola“ 28. számában megjelent „Turóczy dolgok“ czikk által meg voltak támadva, (Turán, N.-Jeszen) megemlítve T.-Prónát, Neczpált (a hol mégis rám szavaztak.) Záturcsát én egy szóval sem említettem. Hiszen talán tudja ön, hogy Ruttkán sok lipóczyi és szucsáni munkás is dolgozik: ezekről beszéltem én, a kik az ellenem beadott panaszra is csak kényszerítve irták alá magokat.

Hogy én — mint esperesjelölt — programot adtam? Nem biz én. Az én programom az én 20 évi lelkészi működésem: a közéletben előforduló ellentétek az egyházi téren való kibékítése egyházunk felvirágoztatása céljából. Ezen programot én senkinek nem adtam s csak most beszélek róla, a midőn látom, hogy 9 szavazatom daczára is találnak módot hivataloskodásom meg-
hiúsítására.

Hogy az „Ev. Egyház és Iskola“-ban miért szóltam hozzá nyilvánosan a dologhoz, azt cikkemben nyíltan és világosan meg is jegyeztem s nem is sejtettem, hogy rektifikálásommal önt annyira dühbe hozom. Cikkemnek egész tendenciája azon csupa: „mint hallom“ szavak felhasználásában rejlik, melyekkel engem a 28. számú cikkező a közönségnek prezentál.

De se baj! Most már látom, hogy még más rosszabb dolgokra is el kell készülnöm azért, mert volt bátorságom a jelöltséget elfogadni s nemcsak az újságokban való meghurcolás, de talán még lelkészi teendőimtől való elmozdítás is vár reám ad majorem ecclesiae gloriam, a mint azt legalább választások és személyem ellen beadott felebbezések és panaszok benyújtói kívánják.

Barátom! Ha indiscret lennék, idézném most

január havában hozzám intézett levele sorait, a melyekben megnyugvással emliti jelöltségemet — de minek? Körmöczbánya polgármesterének kedvéért, a ki egyszersmind jóltevője (s a kinek felügyelősége csak egyszer volt, még pedig saját egyházbéliek részéről, megtámadva, a kik is azt állították róla, hogy leköszönt, ez által akarván Halasa turáni felügyelőségétől való eltiltását el-
lensúlyozni) szívesen megbocsátom nézete megváltoztatását s azért személyemről nem szólok, s jó barátok maradunk.

Menjünk most már át azon „paktumra,“ az én kora- s halva született gyermekemre. Abból, a mit ön róla beszél, mindenki meggyőződhet, hogy köztünk a paktum valóban lehetetlen. A turóczy esperesség eddigi s most is bebizonyult többségének volt talán joga, hogy „a küzdelemben az oroszánrészt magának követelje“ — ha t. i. a felügyelő az az oroszán, a mely állásról különben egy úr azt állította, hogy az csak ötödik kerék a kocsinál. De önök mind a két jelöltet saját pártjukból kivánták s az mégis semmiféle paktum.

S most jövök ad fortissimum, a miről ugyan nem szívesen beszélek, de ön kezdte.

Önök tehát azt akarják, hogy a „világi magyar hazafiasan érző elem régi jogaiba visszahelyeztessék?“ Talán azok is olyan „szerzett jogok,“ mint azé a nemes felügyelő úréi, a ki azért nem akar ősi birtoka után egyházi adót fizetni, mert neki szerzett jogai vannak a nem fizetésre?“ Bocsásson meg testvér úr, de az egyház nem ismer sem parasztot, sem nemeset, sem urat, sem szolgát, mert az Úrban egyenlők vagyunk.*) Igaz ugyan, hogy egykoron Turóczyban is voltak híres nemes családok, a melyeknek tagjai nemcsak hogy egyházakat, templomokat, de papot és tanítót is a sajátjukból tartották fenn; a templomban nemcsak czimeres padjuk volt, de példaképen szorgalmasan is látogatták az isteni tiszteletet, a kik nem magok csinálták maguknak a confessiót,**) de a szt. irás és hitvallásunk olvasásában gyönyörködtek. Hisz nemrég olvastam egy mostani atheista nemes úr nagyatyja fiához intézett levelét, mely csupa zsoltárszavakból áll s annyira szép, hogy szebbet egy theologus sem írhatna. Vagy tessék csak elolvasni M o c k o János „nemes írók az ev. egyházban“ című művét s összehasonlítani a mostani nemességet az akkorival. Ezen és ilyen szellemű nemességet jogaiba visszaállítani közülünk is mindenkinek szent kötelessége volna, mert az akkori nemesség nemcsak a hitében, buzgóságában s cselekedeteiben egyaránt.

De a mostani nemességnek sem vagyok én

*) Hogy az egyházi felügyelőtől én is „Zsinati Törvényeink 59. §-a értelmében megfelelő miveltséget, de összeször ugyanott említett vallásossággal feltételezek, többször bebizonyítottam.

**) Talán emlékszik arra, hol és kitől hallottuk ezt a jelszót?

ellenfele, tisztelem azt s lám dr. Vanovicso t is, mint régi családból való nemest említhetném; de hogy valakinek csak azért, mert nemes, eo ipso az egyházi felügyelőségre kizárólagos joga volna, azt meg nem engedem, mert a vallásosság, a hitbuzgalom a nem-nemes származásuaknál is pótolhatja azt az egyház terén. Hiszen a háji felügyelő úr sem túróczmegyei régi nemes család ivadéka s mégis dicséretre és tiszteletreméltó.

De más itt a bökkenő! Önök Beniczky urat — kit én különben nagyon tisztetek — akarták volna esp. felügyelővé választani, a ki nyilvánosan a közgyűlésen érdemének tulajdonította, hogy a négy kerület több százados kötelékét pár napi tanácskozással tudták megbontani; özvegyeinket, árváinkat a Reischel-féle alapítvány jótéteményétől fosztván meg az által. A „romboló” természetű nemzetiségi irány, melyet Ön nekünk tulajdonít, ime az úgynevezett magyar párt korifeusai által érvényesített.

Vanovicso-nak (a ki nem csak „ügyvéd,” de egyházam felügyelője is,) iskolai és egyházi téren tanúsított buzgóságát én, mint ikerelnöktársra, legjobban ítélném meg, ez pedig nekem elegendő, s nem kérdezem tőle: mely politikai párthoz tartozik. De ha már azzal a néppárttal annyit gyanúsítják, vegyék tudomásul, hogy épen ő, a neki kínált néppárti programmal való felléptetését el nem fogadta.

Uram, a Jusztihék, Révayak korszaka egyházunk nagy kárára már elmúlt.

De Ön a korteskedésről is beszél. Az utolsó esperességi gyűlésen mind a két felügyelő jelölt kinyilvánította, hogy korteskedni nem fog. S valóban az első vasárnapon végbement egyházközségi gyűlések minden korteskedés nélkül folytak, kivéve a n.-jeszeni egyházat, a hol az önök pártja erősen működött, mert a bezárt ajtóról és az orgonálásról szóló legenda badar koholmány. (A poharazásról én nem szóltam.) Hisz Ön maga is beismeri, hogy közgyűlésén is csak egy Zsiak nevű újságtudósító jelent meg. De viszont kérdem: mi közük volt a jegyzőknek, a szolgabiráknak az egyházi választásokhoz?

Hát bizony nem jó tünemények ezek s igaza van, hogy a törvényszékek is lesz velük dolga. Igenis, mi magunk is azt kívánjuk, mert ki kell majd deríteni azon módot is, miként gyűjtettek azok az aláírások a magyar nyelven szerkesztett panasz és óvásiratokra? S ez teszi az egész házának a koronáját. Minek azután választani, ha a közgyűlésen nyilvánult többség akarata mit sem ér s ha azt különféle módon összetoborzott tudatlan, a közgyűlésen nem is volt jelen emberektől kicsikart aláírások által meg lehet semmisíteni? Akkor már inkább egyszerűen nevezzék ki magasabb helyről tisztviselőinket, legalább szabadulunk a választások ilyen szép utóhangjaitól.

S végtére még egyet. Szerencsétlen az oly ház, melynek netaláni civódásairól a szomszédok jobban vannak értesülve s többet tudnak, mint maga a ház népe; szerencsétlen az oly ház, melynek veszekedő lakosai maguk ütik nagy dobra bajukat s még nagyítják is a dolgot. — Szerencsétlen a mi esperességünk is, melyről a nagyvilág újságok útján többet tud, mint magunk, a kik itt vagyunk s állítólag veszekedünk. Ön azt állítja, hogy a mártoniak egész Turóczban „tűz van” szóra talpra állottak. No lám: önök most egész Magyarországnak jelentik az állítólagos nagy veszélyt, mely az itteni magyarságot fenyegeti. De ettől ne féljenek: a mit akarunk, hogy mások nekünk tegyenek, azt mink is megtesszük másoknak; de viceversa is azt kívánjuk.

És most szabadjon Brózik Titusz úrtól, ama régi, általam nagyon tisztelt barátom- s kartársamtól, a kivel nem egy kellemes órát töltöttem s nem egy őszinte szót váltottam, (vagy mindez csak hyprokrizis vala?) szabadjon azokkal a szavakkal búcsúznom, a melyek Pál apostol Tituszhoz írt levelének 3 rész 9. és 15. versében olvashatók: „A bolond kérdéseket pedig és nemzetségekről való tudakozódásokat és törvényben való versengéseket és viaskodásokat megtiltsad, mert haszontalanok és hiábavalók. Köszöntenek téged mindazok, a kik velem vannak. Köszöntséd azokat, a kik minket szeretnek a hitben. Isten kegyelme legyen mindnyájunkkal.*) Hodzsa J.

~~Ar. T. szab. kir. városi esperesség~~ f. hó 23 és 24-én Késmárkon tartotta az evi rendes közgyűlést. Sztehló lemondása folytán Linberger István h. főesperes s Bánó József leköszönése folytán Keller Pál késmárki felügyelő elnökölt. A gyámintézeti istenitiszteleten a díszes új templomban Altmann Gusztáv kisszebeni ev. lelkész szónokolt, ki (Ap. csel. 4. 34—35. alapján) német nyelven meggyőzően fejtegette azt a gondolatot, hogy az első pünkösdi gyülekezet szeretetmunkásságában akkor osztozunk méltóképpen, ha hitsorsosainkban növeljük a szent buzgalmat, fölkeltjük az áldozatkészséget s Istenbe vetjük bizodalunkat. Az esperességi gyámintézetre egybegyűlt offertorium 26 frt 97 krt tett. Úgy az elértekezleten, mint a közgyűlésen élénk érdeklődéssel tárgyalott az esperesség feloszlásának már több ízben fölmerült kérdése. 7 szóval 5 ellenében a nagymultu s igen intelligens esperesség fennmaradása ment határozatba, mely ellen Csiskó János kassai lelkész óvást jelentett ki. E kérdésnek megvitatásánál úgy pro, mint contra, igen sok érdekes és tanulságos szempont merült föl az egyházi és világi felszólalók részéről. — A megfelelőbbet eperjesi papválasztás ügye az egyházi törvényszék elé utaltatott, mely rövid időn végez vele. Alig

*) Azt hisszük, hogy a közönségnek egyelőre elég ennyit tudni a turóci dolgokról. — A szerkesztő.

volt igazságosabb és törvényesebb papválasztás az eperjesinél. Liptai Lajos rokonszenves egyénisége döntötte el azt. Az egyház elaggott lelkésze igen sürgős intézkedést kíván. Az esperességi közgyűlés ezenfelül az egységes egyházi számadások vezetése céljából szabályrendeletnek és mintának készítésére hívta föl az egyházkerületet s az egyetemet. Az egyházak anyagi viszonyai a plavniczait kivéve, kielégítők. Homola kassai lelkész indítványát egy statisztikai évkönyvnek szerkesztésére elfogadta a gyűlés. Nézetünk szerint e kérdés a ref. egyházzal együtt volna sikeresen megoldható. A közgyűlés figyelemmel hallgatta a nagy gondal készült főesperesi jelentést, s mindvégig nagy érdeklődés kísérte a tárgysorozat összes pontjait. Többen a tátraaljai és XIII. városi esperesség lelkészeiből is voltak jelen. A tanácskozások a régi lyceum épületében folytak. Lelkes hangulat uralkodott úgy a közgyűlésen, mint a közebéden. Kiváncsiak vagyunk az esperesség, — mely hajdan superintendencia volt — további fejleményeire s jövő sorsára!

A sáros-zempléni esperesség f. hó 25-én Eperjes városában a főiskola dísztermében **Chotvács** Endre főesperes és **Bánó Árpád** felügyelő elnökle alatt tartotta ez évi rendes közgyűlését. Azt megelőzőleg a testvér gyónáson **Baloghi Farkas**, margonyai lelkész szónokolt. A terjedelmes főesperesi jelentés igen sok érdekes mozzanatot foglalt magában az egyházak anyagi és szellemi életének köréből. Nagyobb vitát keltett az abosi egyház kikerekítésének ügye, mely ellen nevezett egyház felebbezéssel élt. Az emlékirat talpraesetten védte a maga álláspontját, az abosi egyháznak a sáros-zempléni esperesség kötelékében való megmaradása mellett. A közgyűlés fontosabb határozatai még a következők: az eperjesi theologusok **Otthonát** 6 frttal segélyezte s az egyházak különös figyelmébe ajánlotta. **Kovácsi** lelkésznek a püspökhöz írott kinos levelei felolvastattak s egyszerűen tudomásul vétettek. E levelek azt a benyomást keltették, hogy itt már nem is ethikai, hanem inkább pathologikus jelenséggel van dolgunk. A **Zsedényiánumra** ezúttal már **Dzurik** tanító ajánltatott. A számvevőszék és a tanügyi bizottság terjedelmes jelentései tudomásul vétettek. A kápinémetfalvi egyház papválasztást sürgető ügye elutasított, s az adminisztrátor fizetésének kiutalása elrendeltetett. A ker. gyűlésre **Zemann**, **Baloghi**, **Ostermann** és **Hoznek** lelkészek küldettek ki. A gyülekezetek áldozatkészsége és hitélete az egyházpolitikai törvények dacára kielégítőnek bizonyult. Az új-klenóczi (**Munkács** mellett) egyház, mint végvára a vidék luth. egyháziasságának, különös támogatásra méltó és érdemes. Úgy tudjuk, hogy a püspök is kiváló figyelemmel kíséri **Koslai József** lelkész példás buzgólkodását. — A sáros-zempléni esperesség egyházai igen

szegények. Itt csak az összevonás fog segíteni a nagyobb bajokon. A tanítóhiány is kinosan észlelhető. Ez egyházak segélyezése az egyházkerület egyik égető feladata. A közgyűlés főesperes buzgó imájával s felügyelő lelkes zárszavával ért véget.

A trencsényi esperesség aug. 10-én tartotta rendes évi közgyűlését, gróf **Zay Miklós** helyettes-felügyelő, s **Riesz Károly**, h. esperes, **zay-ugróczy** lelkész iker-elnökle alatt. — A gyűlés, melynek lefolyása, az esperesség rendkívüli közjogi helyzeténél s ideiglenes adminisztrációnál fogva, nemcsak az evang. hívek, hanem a máshitűek figyelmét is méltán felkölthette, s mely épp ez oknál fogva látogatottság tekintetében, kivált a hazafias világi elem részéről, az eddigieket jóval felülmúlta, egy kis viharral kezdődött, a mennyiben az ellenzék a kerületi elnökségnek rendkívüli intézkedését, s a megbízott vezetőségnek abbeli jogát, hogy a gyűlésen elnökölhessen, kifogásolta. — Többrendbeli rendreutasítás, s a törvényhez való szigorú ragaszkodás azonban meghozta gyümölcsét: a vihar lecsendesült s a tárgyalás a lehető legbékésebb hangulatban folyt.

Nagy hatást tett még az ellenzékre is a világi elnöknek megnyitó beszéde, melyben az ősökre hivatkozva, s azoknak hazafiassággal párosult egyházszeretetét példa gyanánt oda állítva, a jelen nemzedéket annak követésére buzdította. Ezután a h. esperes terjesztette elő évi jelentését, kiterjeszkedve az összes felmerült mozzanatokra, s bevezetésében utalva a béke és rend helyreállításának égető szükségére.

Az esperességi pénztár, valamint lelkészi és tanítói özvegy-árva intézeteink állapota teljes rendben találtatott, s minthogy az esperesség egy része nagy szükségét látja annak, hogy a tervbe vett egyetemes papi nyugdíjintézet mielőbb életbe lépjen, másrészt azonban el nem zárkozhatik annak tudata elől sem, hogy szegényebb sorsú lelkészeinkre nézve a 60 frtnyi alaptökének s a 28 frtnyi évi járuléknak lefizetése tetemes, helylyelközzel talán elviselhetlen terhet képez: a dolgon úgy vél legkönnyebben segíteni, ha lelkészeit e tekintetben az özvegy-árva intézetből gyámolítani fogja. Ezen intézkedése pedig ez utóbbi intézetnek létét sem veszélyezteti, a mi onnan is kiteszik, hogy lelkészi özvegyeinek eddig 100 frtban megállapított évi nyugdíját 120 frtra emelhetette.

A kerületnek az első magyar általános biztosító társulattal megkötött szerződését elfogadta, azon kikötéssel, hogy a visszatérítendő 40% ot magának követeli, a mennyiben 50%-nyi remanenció mellett ezen tetemes munkát az esperességnek egyik lelkésze sem lesz hajlandó elvállalni.

A gyűlésnek legfinnyásabb tárgya, a kerületi gyűlésre küldendő képviselők megválasztása, a legsimábban folyt le. — Igaz, hogy bizonyos turbulens elemek, melyek az előző közgyűléseken

ezt a leghevesebben ellenezték, most távollétükkel tündököltek. — De azok is, kik tavaly a merő passivitás álláspontjára helyezkedtek, belátták ezen álláspontnak tarthatlan voltát, s békülékenységüknek meglepő szép jelét adák, a mi arra engedkövetkeztetni s azon édes reményt költi fel bennünk, hogy az áldatlan testvérharcznak végrevalahára vége szakadt, s esperességünk is beállt azok sorába, kik szellemi Sionunkat építeni, s egyházi intézményeinket megszilárdítani igyekezni fognak.

Adja Isten, hogy a megkötött béke tartós, állandó legyen!

Imaház felavatása. A dettai (Temesmegye) leányegyházban folyó évi aug. 15-én egy diszes imaház felavatása ment végbe az egész nagyrész katolikusokból álló község jelenlétében. — A felavató beszédet Kramár Béla főesperes, az ünnepi beszédet Zvarinyi Emil esperességi főjegyző és lieblingi lelkész tartották. Az ünnepélynél segédkeztek még Nyácsik Endre semlaki, Ponyitzky Pál buttyini és Binder Jenő birdai lelkészek. Az imaház felépítéséhez járultak: Detta nagyközség képviselőtestülete 200 frttal; a két dettai pénzintézet 100—100 frttal; gróf Karácsonyi Jenő 50 frttal; egy öreg kath. cseléd 50 frttal. És a szomszéd gyülekezetek: Liebling, Kis-Semlak, Birda szintén szép áldozatokkal járultak az építkezéshez, de bámulatot érdemelnek dettai hiveink, a kik szegénységük daczára igen nagy összeggel gyarapították az imaházi alapot. A felavató ünnepély után 100 terítékű bankett tartatott, melyen a dettai intelligencia részt vett felekezeti különbség nélkül. Örülünk, hogy evang. egyházunknak sikerült tért foglalnia, e majdnem tisztán katolikus, de igazán toleráns községben.

KÜLFÖLD.

Az ev. missió eredménye. Az ezelőtt egy százzal elvetett kicsiny mustármag kezd növekedni, erősödni s a növekedő fának gyökerei messze elágaznak. A sötét Afrika is kapott egy fény sugarát s alig van a világon hely, hová a missiói munkálkodás áldott eredményei ne mutatkoznának. Az ev. hitbuzgóság, az ősoktól örökölt erő évente körülbelül 50 milliót gyűjt össze a szent cél érdekében. Míg ezelőtt 100 évvel talán 200 misszionárius szántogatta emberfeletti erővel a pogányság földjét, ma már 6000-en munkálkodnak a föld megművelésén; s míg a mult század végén legfeljebb 40,000 pogány keresztkedett meg, ma legkevesebb 3 millió imádjá az igaz Istent. Midőn e sorokat olvassuk, gondoljuk meg, mennyi önfeláldozó munkára, mennyi akadály elhárítására volt szükség, hogy ennyi embert megtérítsenek s gyülekezetileg rendezzenek azok, kik a megmér-

hetlen sötétségben idegen földön ezer veszély között lobogtatják az ev. fátylóját. E mellett még a bensülött pogányokból lett keresztyének mintegy 40,000-en oly tanításban s nevelésben részesültek, hogy ők maguk is képesek segédkezet nyújtani az ev. szellem terjesztésében. 16,000 ev. alapon álló iskola fogadja pártfogásába a megtérített pogányok gyermekeit. E század a missiói munka bevezetése s ha így haladunk tovább, az adatok századok mulva ismét beszélhetnek a keresztyén-ség hódításairól.

Oroszországi bibliai társulatok. I. Sándor cár 1813-ban alapította az első orosz bibliai társulatot, a mely Galizin herceg buzgólkodása folytán gyönyörű virágzásnak indult, később azonban I. Miklós uralkodása alatt teljesen feloszlott, csak II. Sándor állította ismét helyre s azóta élénk tevékenységet fejt ki. A társulatnak legutóbb kiadott jelentése szerint 1896-ban 90,000 bibliát adott el. A társulatnak jelenleg 1200 tagja van, évi bevétele és kiadása 57,000 rubel között mozog. A jelentés kiemeli, hogy még igen sok nagy község van Oroszországban, a melyekben egyetlen egy biblia sem található. — Az evang. bibliatársulat Oroszországban szintén szép munkát végez, a melyben segítségére van 221 fiók egyesület. 1896-ban 3500 bibliát adott el. Alaptőkéje 21000 rubel. Legújabbban a bibliának egy új lett nyelvű kiadását rendezi.

Az evang. egyház Olaszországban. A waldensek régi, jól szervezett egyháza mellett körülbelül 25 évvel ezelőtt az amerikai és angol missió pártfogása alatt alakult meg Milanóban az u. n. chiesa evangelica italiana, a mely minden külföldi befolyástól menten kizárólag olasz nemzeti evang. egyház akar lenni. Kezdeté 1870-re viheto vissza s 1889-ben a chiesa libera italiana nevet veszi fel. — Főszervezője a volt kath. lelkész Podre Alessandro Gavazzi, a ki tüzes, elragadó szónoklatával sok hívőt hódított el a róm. kath. egyháztól. — Fejlődése ingadozó volt, majd előre, majd visszafelé haladt, a helyes egyházszervezet és a hitvallásnak határozott formába való öntése azonban most már véget vetett ennek az ingadozásnak s az egésznek szilárd fejlődési alapot adott. — A most kiadott 25-ik jelentésből kitűnik, hogy az egyház kebelében fennáll 29 rendezett egyház, és 132 fiókegyház, a melyek lelkészek és evangelisták által rendszeresen látogattnak. A lelkészek száma 18, az evangelistáké 9, tehát aránylag kevesen vannak. — Azelőtt Rómában volt egy theologiai intézete, most Florenzben van. Fenntart az egyház 6 iskolát 29 tanítóval és közel 1000 tanuló gyermekkel, 8 esti iskolát 18 tanítóval, 400 tanulóval és 27 vasárnapi iskolát 1349 tanulóval. — Fenntart egy népszerű hetilapot és egy tudományos theologiai folyóiratot, melyet Rodio tanár szerkeszt.

Dunántúli prot. lap. „Sokszor foglalkoztak már egyházi lapjaink a lelkészi javadalmak misériáival, a XX. t. cz. végrehajtásával s más egyebekkel is, — de a jelen állapotok bírálatát, közülünk, reformátusok közül, senki sem hangoztatta oly kiméletlenül, mint most, az ágostai atyafiak körlevelekben teszik. És hogy éppen ők kezdik, kikről köztudomásu, hogy vezető férfiak és intézményeik iránt mennyire lojálisak: ez is azt bizonyítja, hogy a pohár már csordultig van. — Mert — csak őszintén szóljunk, — ebben a mi időnkben, mikor fizetésjavítást, lakbéremelést, drágasági pótléket stajgerol az egyetemi tanártól kezdve az utolsó írnokig mindenki: a nyomorral küzdő prot. papságot pedig azzal kecsgetetik, hogy fizetését 600 frtra és fokozatosan, egy decennium alatt 800 frtra felviszik? ez, — őszintén szóljunk ismét, — oly nyomoruságos eljárás, mely a magyarság védbátyájaként szereplő kálvinista egyházra nézve semmi más, mint szájbetömésre szánt koldusalamizsna. Előttünk a helyzet veszedelmesen világos. Papságunk — példa rá az ágostaiak mozgalma, — minden áron és minden eszközzel segíteni akar magán. S ha célját el nem éri, — ki tudja, hogy nem abban az alakban fogja-e megostromolni az államkormányt, mint a klérus tette az utolsó képviselőválasztások alkalmával, midőn az eddigi gyakorlattal szakítva, hátat fordított a szabadelvű kormánynak és az ellenzéki térre lépve, megcsinálta azt az új pártot, mely a parlamentben ugyan gyenge még, de a kongresszusi képviselők választásánál hatalmas erőnek bizonyult? Jó lesz, a politikai tényezőknél számolni ez eshetőségekkel is. Mi, soha se követnénk az ágostai testvéreket egyházi vezérebereink oly megkisebbitésével, a mint most ők tették, de éppen azért, jó lenne már, ha ők magok, t. i. a mi főbbjeink, — az erély és követelés terére lépve, megakadályoznának minden oly lépést vagy mozgalmat, mely az egyház decorumán csorbulást ejthetne.“

A tisztelt lelkésztársakat és hittanárokat legyen szabad az új iskolai év alkalmából Egyháztörténetemre figyelmeztetni, mely a polgári iskolák, felsőbb leányiskolák s a középiskola alsó osztályai számára készült. Második kiadásban alólirotnál kapható; ára 35 kr., 10 példánytól kezdve 10%-nyi kedvezmény. Ra a b Károly körmőczb. lelkész-esperes.

Vallásitanítási tankönyveim népiskolák számára ez iskolai évben is nálam a régi jutányos árak mellett lesznek kaphatók. Szepes-Bélán, Weber Samu ev. lelkész.

— **H. I.** Megkaptam, köszönöm. — **N. L.** Köszönöm. — **G. P.** Vasárnap egyházmegyei közgyűlésünkre kellett utaznom, a lap cikkeit tehát már akkor kiszedtettem; szerdán este érkeztem vissza. Ezért a mostani számból elmaradt a becses küldemény; köszönöm. — **P. S.** Köszönöm!

Pályázat tanári állásra.

Az államilag segélyezett rimaszombati egyesült prof. főgymnáziumban a történelem-földrajzi tanszék megüresült.

Ez állásra, melylyel a történelem és földrajznak, vagy a történelem és latin, esetleg a görög nyelvnek tanítása van egybekötve, pályázhatnak ágost. evang. hitv. tanárok és tanárjelöltek.

Rendes tanár fizetése 1200 frt törzsfizetés, mely 1400, illetve 1600 frtra emelkedik. Egyelőre 200 frt lakbér és 50 frt korpótlék. Ezek közül a lakbér 250, az ötödéves pótlék 100—100 frtra emelkedik, ha az új szerződés az állammal megkötöttetik. A helyettes tanár fizetése 900 frt. Kötelessége a fentemlitett szakokkal rokon tárgyakat is tanítani heti 20—22 órában.

A megválasztott tartozik állását szept. 9-ikén elfoglalni. — A pályázati kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve a főgymnázium igazgatóságához szept. 5-ikéig nyújtandók be.

Rimaszombat, 1897. aug. 21.

56 1—1

Az igazgatóság.

Magyar s tót nyelvű, két évi gyakorlattal bíró segédlelkész

s. lelkészi, adminisztratori, hitoktatói

állást keres. Állását okt. 1-én foglalhatja el.

Czím a kiadóhivatalban.

A farnadi ág. hitv. evang. leányegyház

kántortanítói

állásra pályázatot hirdet. — Pályázhatnak ág. hitv. evang. okleveles tanítók, kik azon követelménynek, hogy a kántor-tanítói teendőket magyar és tót nyelven végezzék, megfelelni tudnak. Az iskolai tannyelv kizárólag magyar. — **Fizetés:** Készpénz 121 frt, búza 40 pozsonyi mérő, árpa 40 pozsonyi mérő, 4 öl kemény tűzifa, 5 hold szántó-föld és rét, egy szőlő, 3 szobás lakás melléképületekkel, fél hold konyhakerttel, mintegy 25 frt tandíj és a szokásos stóla-jövedelem és három offertorium.

A pályázati iratok **f. évi szeptember hó 20-ig** **Liptai András** fakóvezekényi (Bars, u. p. N.-Salló) ág. hitv. ev. lelkészhez küldendők.
58 2—1

Pályázat.

A dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerületi **soproni lyceum** államilag segélyezett főgymnasiumában most rendszeresített

vallástanári

állásra pályázat hirdettetik.

A **vallástanár tiszte:** az ág. hitv. ev. vallástan tanítása az egyetemes egyház tanterve szerint a főgymnasium összes osztályaiban; az ifjúsági isteni tisztelet tartása; a főgymnasiumi ifjúságnak lekipásztori gondozása.

A vallástanár mindenben egyenrangú és egyenjogú a főgymnasium többi tanáraival, kikkel ennél fogva egyenlő fizetést élvez s az országos tanári nyugdíjintézetbe való felvételését az egyházi törvény 214. §-a alapján az egyházkerület eszközölni fogja. — A rendes tanári fizetés **1200 frt**, mely fokozatosan **1400**, illetve **1600 frt**ra emelkedhetik, **250 frt** lakbér és **100 frt**os ötödéves korpótlék.

Ez állásra pályázhatnak ág. hitv. ev. lelkészek, lelkészjelöltek és vallástanárok, kik életkorukat, végzett tanulmányaikat s eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamódványaikat a főiskolai nagybizottsághoz czimezve **folyó évi szeptember hó 19-ig** a lyceumi főgymnasium igazgatójához küldjék be. A megválasztott **folyó évi november hó 1-ig** leendő köteles elfoglalni állását.

Sopron, 1897. augusztus hó 28.

57. 2—1

Takáts Dénes

főiskolai felügyelő.

A lelkész és tanító urak szíves figyelmébe!

Kaphatók nálam

iskolai anyakönyvek,

ISKOLAI NAPLÓK

és

mulasztási naplók,

továbbá

keresztelési, esketési és halálozási

ANYAKÖNYVEK

és

KIVONATOK

s vállalkozom bármily nagy terjedelmű

művek,

JEGYZŐKÖNYVEK és ISKOLAI KÖNYVEK,

végre

rovatos ívek

elkészítésére.

A megrendelt tárgyakat kívánatra be-
kötve szállítom.

V E R E S L A J O S

könyvnyomdász, Orosházán.

A

KERESZTYÉN ANYASZENTEGYHÁZ RÖVID TÖRTÉNETE.

Irta: KOVACSICS GYULA.

➔ **Ára 16 kr.** ➔

A dunántúli ágost. hitv. evang. egyházkerület által ajánlott tankönyv.

KIS TÜKÖR.

Konfirmandusoknak tankönyvül, keresztény családoknak házi épülésre szánt könyv.

Szerkesztette: BOGNÁR ENDRE.

➔ **Ára 30 kr.** ➔

Ezen könyvek új kiadásban megjelentek és kaphatók

KIS TIVADAR

könyvkereskedésében Pápán. 48 2—2

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedés és könyvkiadóhivatal

☞ **Budapest, Andrásy-út 21. szám.** ☜

Mélyen tisztelt Igazgatóság!

Tekintetes Tanári és Tanítói Testület!

Most jelent meg a kiadásunkban megjelent

nép- és polgári iskolai tankönyvek jegyzéke,

melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Kiadványainkat a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium általánosan engedélyezte, azok nagy részét a felekezeti tanhatóságok is melegen ajánlották, a szakférfiak és a sajtó pedig majdnem kivétel nélkül nagy elismeréssel fogadta. Kérjük, méltóztassék a jegyzéket, mely a nép-, felső nép-, polgári fiú- és leány-, felsőbb leány-, tanító- és tanítónő-képző, alsófokú kereskedelmi és iparos-tanoncziskolákban használt valamennyi kiadásunkbeli könyvre kiterjeszkedik, figyelmesen átvizsgálni és a becses tanintézetében rendes tankönyvvül használandó műveket ebből a jegyzékből választani.

A kiadásunkban megjelent tankönyvekből minden 10 egyszerre megrendelt egyenlő példány után szegény tanulók számára írásbeli felszólítás esetén ezentúl is **egy ingyen példányt** bocsátunk a t. cz. Igazgató, Tanár és Tanító urak rendelkezésére, még akkor is, ha a megrendelés nem hozzánk, hanem bármely vidéki könyvkereskedőhöz intéztetik.

Az iskolakönyvek szállítása ügyében:

Az 1897/98. tanév közeledtével ajánljuk az összes tankönyvekkel gazdagon felszerelt könyvkereskedésünket a mélyen tisztelt Igazgató, Tanár és Tanító urak becses figyelmébe és pártfogásába.

Ugyanez alkalommal ismételtlen utalunk arra, hogy

a) **bel- és külföldi folyóiratok beszerzésére,**

b) **a tanári és tanítói könyvtár,**

c) **az ifjúsági könyvtár**

számára szükséges könyvek és zeneművek szállítására üzletünkben külön osztályt szerveztünk, melynek első sorban feladata a tanintézetek részéről érkező megrendeléseknek lehető gyorsan és pontosan eleget tenni.

Ezentúl is nagy súlyt fogunk arra fektetni, hogy a t. cz. Igazgató, Tanár és Tanító urak részéről beérkező **tankönyv-megrendeléseknek a legpontosabban és leggyorsabban** tegyünk eleget.

Megszerezzük különben **a bárki által és bárhol hirdetett könyveket és zeneműveket is**, sőt t. vevőink kényelmére különösen, hogy a kétszeres postabért megtakaríthassák, ajánlkö-zünk **író- és papircikk**ek beszerzésére is.

Ha bárhonnán szokott feltételeinknél előnyösebb ajánlat érkeznék, kérjük ez ajánlatnak eredetiben való beküldését, mely esetben kiadványainkat ugyan-úgy szállítjuk.

1893. január 1. óta nálunk jelenik meg a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium „HIVATALOS KÖZLÖNYE,” mely 1896. január 1. óta a rendeletek közlésének oghatályával van felruházva s a hazai tanügy minden ágára kiterjed, minek következtében e hivatalos lap minden iskolára nézve nélkülözhetlen. Ára az évenként megjelenő 24 számnak 2 fnt 50 kr.

Együttal felhívjuk az összes tanintézetek figyelmét a millenium alkalmából a nagymélt. vallás- és közokt. miniszterium megbízásából irt és kiadásunkban megjelent tanügyi monografiákra nevezetesen:

A magyar kisdudóvás multja és jelene. Irta: Dr. Morlin Emil.

A magyar elemi iskolai népoktatás. 2 kötet. Irta: Péterfy Sándor.

A felső nép- és polgári iskolai oktatás. Irta: Dr. Kovács János.

Az elemi iskolai tanítóképzés. Irta: Sebestyén Gyula.

A polg. isk. tanító és tanítónő-képzés. Irta: Dr. Kiss Áron és Sebestyén Stetina Ilona.

A magyar felsőbb leányiskolák multja és jelene. Irta: Szuppan Vilmos.

Emberbaráti tanintézeteink. Irta: György Aladár.

A házi ipari és kézügyességi oktatás Magyarországon. Irta: Szerényi József.

E monografiákat a nagymélt. vallás- és közokt. miniszterium 59,801. számú magas rendeletével minden tanintézet könyvtárának beszerzésre ajánlotta. Mi ezen monografiák beszerzését megkönnyítjük az által, hogy az összesen kilencz koronába becses dolgozatokat havi 50 kros részletekre szállítjuk; a könyveket mindazonáltal egyszerre küldjük meg.